

ризму історично перерваною виявилась християнська традиція. Звідси поява покоління, рівень освіченості котрих у галузі сакрального мистецтва, як і мистецької класики, мав би бути значно вищий.

Гуманітарно-культуротворча стратегія філософії освіти орієнтує на світоглядно-ціннісні пріоритети людської здатності екзистенційного самовизначення як особистісного "тут-і-тепер" творення буття-у-культурі.

Однак в Україні все ще відсутнє системне впровадження філософії освіти для педагогічних, й загалом гуманітарних спеціальностей, не кажучи вже про аспірантуру, магістратуру чи питання наступності (коледж – університет – післядипломна освіта). Зазначені проблеми потребують вирішення на рівні Закону "Про вищу освіту". Це активізуватиме випереджальний розвиток вітчизняної освітньої галузі, культуротворчі педагогічні рефлексії, а головне – входження України у світовий інтелектуально-комунікативний простір.

Література

1. Філософія освіти : навч. посібн. / за заг. ред. В. Андрушенка, І. Предборської. – К. : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. – С. 10-12.
2. Черепанова С.О. Філософія освіти. Світоглядно-гуманітарний вимір: людина – наука – культура – мистецтво – стиль мислення : монографія / С.О. Черепанова. – Львів : Вид-во "Світ", 2011. – 408 с.

Черепанова С.А. Мироззренчески-ценностный потенциал философии образования

Рассмотрен культуротворческий подход к философии образования, единство базисных бытийно-ценностных концептов и целеполагания – становление личности как субъекта культуры. Показано, что в онтологическом смысле философия образования конституируется как философия человека и способ бытия человека в универсуме культуры.

Ключевые слова: философия образования, человек, наука, культура, искусство, стиль мышления.

Cherepanova S.O. Worldview valuable potential of education philosophy

The article deals with worldview cultural approach to education philosophy, the unity of basic system-building concepts and aim-centered strategy – the formation of a person as the subject of culture. It runs that in ontological comprehension education philosophy is considered as philosophy of a man and his way of existence in the universum of culture.

Keywords: education philosophy, a person, science, culture, art, way of thinking.

УДК [377.44+37.036]:7.012

Доц. О.А. Швець, канд. пед. наук –
НЛТУ України, м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ДИЗАЙНЕРА НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Обґрунтовано педагогічні умови адаптації фахівця з дизайну на початковому етапі професійної діяльності, з урахуванням особливостей їх базової освіти у вищих навчальних закладах: експертиза професійної компетентності дизайнера, визначення творчих проблем дизайнерів і їх прогнозування, використання власних знань і досвіду, забезпечення ефективної консультативної допомоги, використання сучасних комп'ютерних технологій, створення спеціальних центрів з підвищення кваліфікації.

Ключові слова: комп'ютерні технології, дизайн-освіта, підвищення кваліфікації.

Удосконалення професійної підготовки фахівців є важливим напрямом теорії та методики професійної освіти. Актуальність організації підвищення кваліфікації фахівців з дизайну ґрунтується на положеннях Законів України "Про освіту", "Про вищу освіту", Національної доктрини розвитку освіти, а також Постанови Кабінету Міністрів України "Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження їх досягнень у промисловому комплексі, об'єктах житлової, виробничої і соціально-культурної сфер".

Професійна діяльність дизайнера пов'язана з мистецтвом, інженерією, естетикою, праксеологією та іншими галузями: дизайнер повинен володіти елементами знань та умінь зі суміжних спеціальностей, таких як: художник, конструктор, кресляр, архітектор, декоратор тощо, а також комп'ютерними технологіями.

Суперечності між сучасними вимогами суспільства до фахівця з дизайну та рівнем його базової та післядипломної підготовки; інноваційними процесами у сучасному дизайні та можливостями формування і розвитку професійної компетентності дизайнера в умовах післядипломної освіти; соціальними потребами високого рівня професійного творчого потенціалу дизайнера та реальними можливостями його реалізації, створюють певні проблеми в дизайн-освіті.

Аналіз психолого-педагогічної та спеціальної літератури з проблеми дослідження показує, що на сьогодні досліджено різноманітні аспекти підготовки та професійної діяльності дизайнера (О. Бойчук, В. Даниленко, Ю. Легенький, А. Чебикін, В. Глазичев, А. Іконников, М. Станкевич, В. Рунге, В. Сеньковський, С. Мигаль та ін). Проблеми післядипломної освіти та освіти дорослих розглянуто у працях роботи С.І. Зміїва, Б.А. Дьяченка, А.І. Кузьмінського, М.В. Кларіна, М.Ю. Красовицького, Т.І. Суценко, Ю.М. Кулюткіна, О.В. Онушкіна, Н.Г. Протасової, В.І. Бондаря, І.П. Жерносека, В.І. Маслова, В.В. Олійника та ін. Водночас умови творчого розвитку та адаптації дизайнерів у професійній діяльності поки що не досліджено.

Мета дослідження – обґрунтувати педагогічні умови адаптації фахівців із дизайну на початковому етапі професійної діяльності з урахуванням особливостей їх базової освіти у вищих навчальних закладах.

Унаслідок багатоплановості та різнобічності галузі дизайну, фахівці цієї галузі мають різну базову освіту, зокрема мистецьку, технічну, ергономічну тощо. Неоднозначність вимог як до дизайнерських виробів, так і до самого фахівця у галузі дизайну, зумовлює значущість творчих здібностей та можливостей дизайнера, забезпечення наявності фахівців із творчим інноваційним дизайнерським мисленням.

На сучасному етапі освіта дорослих виконує комплекс функцій, що забезпечують цілісність нового виду діяльності або якісно нового виду вже набутої: адаптивну – розуміння і сприйняття нових умов життя; інформаційну – вміння знайти, вибрати, використати, створити необхідну інформацію, підвищити власну грамотність; розвивальну, що дає змогу оволодіти новими способами діяльності. Неперервність професійної освіти "передбачає такі фактори: поєднання формальної і неформальної освіти; стимулювання навчання цінністю освіти; зацікавленість держави у використанні інтелектуальних ресурсів у соціально-економічних перетвореннях; підтримка засобами масової інформації ідеї "навчання протягом усього життя"; стимулювання роботодавцями функціональної грамотності працівника" [8, с. 93].

Проблема співвідношення базової освіти і досвіду набула в умовах складності перехідного періоду нові риси. Зміна матеріальної структури виробництва сьогодні здійснюється швидше, ніж збагачення особистого досвіду. Крім того, постійно зростає потік нової інформації, яку принципово не можна отримати з досвіду. Складається ситуація, при якій практично кожному працівникові протягом усього періоду трудової діяльності потрібно давати певні "دوزи" додаткової освіти, які забезпечували б постійне збагачення змісту знань і розуміння суті пізнавальних явищ на рівні останніх досягнень науки і техніки [7]. Під неперервною освітою іноді розуміють просте доповнення базової освіти, різноманітні форми навчання, підвищення кваліфікації, перепідготовки, які здійснюються протягом усього трудового життя людини, тобто маємо на увазі освіту для дорослих.

Як зазначає М. Солдатенко, принцип неперервності "має більш глибоке значення, він передбачає якісно інший тип взаємодії особистості і суспільства протягом усього життя людини. Він передбачає, крім того, створення і функціонування системи державних, кооперативних, громадських освітніх установ, які могли б забезпечувати постійну загальноосвітню і професійну підготовку та перекваліфікацію людини з урахуванням її бажань, можливостей та потреб суспільства" [7, с.230]. Наявність системи освіти для дорослих як рівноправного партнера традиційної системи освіти, яка б гнучко й оперативно реагувала на всі освітні вимоги суспільства, знімає з традиційної системи завдання навчити людину всьому раз і на все життя.

Професійна діяльність фахівців із дизайну спрямована на розробку функціонально корисних, зручних, естетично досконалих виробів. У розвитку професійних якостей дизайнерів доцільно враховувати наявність видів сучасної дизайнерської творчості (індустріальний дизайн, дизайн меблів та інтер'єру, графічний дизайн, комп'ютерний дизайн, дизайн середовища, дизайн виставкових експозицій, дизайн одягу та аксесуарів, арт-дизайн тощо).

Цим обумовлені високі вимоги, що їх суспільство ставить перед кожним, хто прагне займатися дизайнерською діяльністю на належному творчому та технологічному рівні. Серед пріоритетних складових професіоналізму дизайнера визначають: професійну необхідність; професійну придатність; професійну компетентність; професійну задоволеність; професійний успіх [4].

Уся робота з підвищення кваліфікації працівників має базуватися на випереджувальній інформації про зміст і класифікацію трудових процесів, визначенні змісту, форм і методів інженерно-педагогічної діяльності з урахуванням сучасних соціально-економічних умов, розвитку суспільства в умовах ринку праці [1]. На думку цього автора, провідними формами і методами навчання у системі підвищення кваліфікації мають бути: робота у складі команд, творчих груп, сформованих на основі принципів соціоніки; проведення навчаючих, тренувальних, організаційно-діяльнісних ігор; імітаційне моделювання, розв'язання педагогічних задач, аналіз ситуацій; розроблення блок-модулів; використання методів розвитку особистості; творча самостійна робота слухачів; захист проєктів.

Успішна реалізація названих положень можлива за достатньо повного методичного забезпечення навчального процесу, а також застосування нових ефективних форм підвищення кваліфікації, таких як: робота у складі творчої групи;

дискретне підвищення кваліфікації; пролонговане підвищення кваліфікації; дистанційна форма (система "інтернет", телекомп'ютерна система).

Автори, зокрема О. Купцов, підкреслюють доцільність "організації наукових центрів для координації та проведення досліджень із проблем підвищення кваліфікації, оскільки ці проблеми носять специфічний характер і вимагають для свого вирішення ретельних самостійних наукових пошуків" [5, с. 33]. Це актуалізує проблему підготовки викладачів для системи удосконалення професійної підготовки [3]: забезпечення фахівців ефективною консультативною допомогою з конкретних питань і професійних проблем; забезпечення працівників усіх рівнів актуальною професійною інформацією, використання для цього сучасних комп'ютерних технологій, функціонування Центру сучасних технологій навчання; виявлення актуальних освітніх потреб працівників та прогнозування цих потреб; виявлення специфіки освітніх процесів у системі перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців; дослідження особливостей процесу навчання у системі підвищення кваліфікації, його безпосередніх та майбутніх результатів; розроблення нових напрямів і моделей навчання; кваліфікаційну психолого-педагогічну експертизу працівників з подальшим наданням рекомендацій щодо використання конкретної особи на конкретному робочому місці та розроблення індивідуальних планів їх удосконалення.

Нижче викладено педагогічні умови адаптації фахівця з дизайну на початковому етапі професійної діяльності з урахуванням особливостей їх базової освіти у вищих навчальних закладах.

Оскільки підготовка фахівців у галузі дизайну є відносно новою у професійній педагогіці, то спостерігаємо різноплановість їх базової освіти. Фахівці з мистецькою освітою вбачають вирішення професійних проблем з іншого боку, ніж фахівці з освітою технічною. Тому первинна експертиза і корекція базової освіти фахівця є першим, але надзвичайно важливим етапом становлення дизайнера та його подальшого професійного розвитку. Специфіка дизайнерської діяльності потребує застосування креативного підходу до підготовки та перепідготовки фахівців на первинному етапі професійної діяльності. Передусім тут необхідний індивідуальний підхід до кожного слухача, виявлення його творчих запитів та прогнозування професійних можливостей.

Особливості професійної підготовки дизайнерів з різною базовою освітою повинні стати джерелом збагачення та розвитку в процесі їх діяльності. Завданням адаптації має бути не лише прямий зв'язок (забезпечення новими знаннями зі суміжних дисциплін, формування дизайнерського мислення тощо), але й зворотній, який передбачає використання досвіду базової освіти конкретного фахівця для удосконалення його дизайнерських умінь та навичок.

На початковому етапі професійної діяльності фахівець з дизайну потребує консультативної допомоги, зокрема поповнення знань, їх корекції в контексті дизайнерського світогляду і проблематики. Тому невідкладним завданням є забезпечення таких фахівців можливістю отримати консультативну допомогу, відповідну спеціальну літературу тощо.

Сучасний дизайнер не може обійтися без комп'ютерного моделювання, тому одним із важливих завдань його професійної адаптації є вдосконалення воло-

діння комп'ютерною технікою, ознайомлення з відповідними програмами. Особливо це стосується тих фахівців, які вчилися у мистецьких вишах.

Основним завданням таких центрів є інтеграція технічних, мистецтвознавчих та інших галузевих аспектів підготовки фахівця у підготовку власне дизайнерську, яка має чітку структуру і спрямована на формування професійних знань та умінь дизайнера для вирішення конкретних виробничих проблем.

Література

1. Батышев С.Я. Прогностическая ориентация профессионального образования / С.Я. Батышев // Педагогика : науч.-теорет. журнал. – 1988. – № 6. – С. 22-27.
2. Змеев С.И. Образование взрослых в России и в мире // Педагогика : науч.-теорет. журнал. – 1999. – № 5. – С. 106-108.
3. Кожухова Т.В. Цільова спрямованість навчання викладачів фармацевтичних закладів освіти на курсах підвищення кваліфікації // Неперервна професійна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць. – К. : Вид-во "Лібра". – 2001. – Ч. 2. – С. 168-173.
4. Кравченко А.М. Вимоги до професіоналізму керівника сучасного навчально-виховного закладу Педагогіка математики і природознавства. IV Всеукраїнські читання, присвячені пам'яті М.В. Остроградського, 4-5 жовтня 2000 р. Зб. статей. – Полтава : Вид-во ПОПОПІ, 2000. – С. 30-32.
5. Купцов О.В. Непрерывное образование руководителей и специалистов народного хозяйства // Современная педагогика : науч.-теорет. журнал. – 1982. – № 6. – С. 29-34.
6. Олійник В.В. Проблеми підвищення кваліфікації працівників профтехосвіти: стан дослідженості у професійній педагогіці / В.В. Олійник // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2000. – № 2. – С. 28-37.
7. Солдатенко М.М. Проблеми розвитку неперервної професійної освіти / М.М. Солдатенко // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : монографія / за ред. І.А. Зязюна. – К. : Вид-во ВПОЛІ, 2000. – С. 228-248.
8. Федорова Н.Ф. Андрагогіка як інноваційна галузь в освіті / Н.Ф. Федорова // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць / редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – К.-Вінниця : ДОВ "Вінниця". – 2006. – Вип. 9. – С. 92-97.

Швец Е.А. Особенности творческого развития дизайнера на начальном этапе профессиональной деятельности

Обоснованы педагогические условия адаптации специалиста по дизайну на начальном этапе профессиональной деятельности, с учетом особенностей их базового образования в высших учебных заведениях: экспертиза профессиональной компетентности дизайнера, определение творческих проблем дизайнеров и их прогнозирования, использование собственных знаний и опыта, обеспечение эффективной консультативной помощи, использование современных компьютерных технологий, создание специальных центров по повышению квалификации.

Ключевые слова: компьютерные технологии, дизайн-образование, повышение квалификации.

Shvec O.A. Features of creative development of designer environment at an early stage of professional activity

The article substantiates the pedagogical terms of adaptation of specialist in design at an early stage of professional activity with the considering features of their basic education in high education institutions: the examination of professional competence of the designer, the definition of creative designers problems and their prediction, using own knowledge and experience, providing effective advice, using modern computer technology, the establishment of special training.

Keywords: computer technology, design education, training.

УДК 7.012

Доц. С.Л. Шлемкевич, канд. філос. наук –
НЛТУ України, м. Львів

ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ У ДИЗАЙНЕРСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ

Засобами мистецтвознавчого аналізу сформульовано основні аргументи щодо характеристики дизайну як особливого виду мистецтва, сформованого у лоні процесів індустріалізації та технологізації, притаманних сучасній культурі. Художній образ, створений талановитим дизайнером, виникає в процесі переосмислення тих структурних зв'язків, які надають предметному середовищу необхідної функціональної та композиційної єдності, що своєю чергою, сприяє культурному збагаченню всієї сукупності елементів соціотехносфери сучасного суспільства.

Ключові слова: дизайн, мистецтво, художній образ, форма, постмодернізм.

У різні епохи та в різних країнах у ролі інтегруючого фактора, що цементував процес духовного розвитку нації, опинялася та чи інша сфера духовної діяльності, у якій знаходила своє найяскравіше втілення панівна на цей час і в цьому суспільстві система цінностей, творча енергія особистості. Історія подарувала людству добу розквіту філософії в античній Греції, живопису та архітектури епохи Відродження, блискучі наукові відкриття Нового часу.

Нову культурну епоху справедливо проголошено "добою техніки", добою науково-технічного прогресу. Найбільш глибоким "виміром" всієї сучасної культури можна вважати її всеохоплюючу проєктивність. Саме ця "технічна" доба призвела до необхідності виділення як окремої та самостійної такої ділянки творчої діяльності людини, яку називаємо "дизайн", "художне" або "промислове проєктування", "технічна естетика". Досить часто ці терміни вживають як синоніми. Та видається, що найбільш точним, а відтак і найбільш поширеним, є термін "дизайн" (від англ. Design, що означає задум, намір, мету – в найширшому розумінні, а також проєкт, креслення, ескіз, малюнок, композицію). Власне, ця багатозначність вихідного слова точно характеризує складний процес визначення функцій виробу та усіх фаз його виготовлення. Таким чином, ми розглядаємо дизайн як творчу діяльність, метою якої є формування гармонійного середовища, що найбільш повно задовольняє матеріальні та духовні потреби людини. Ця мета досягається визначенням формальних якостей предметів, що створюються засобами індустріального виробництва. Пам'ятаючи, що дизайн був породженням великого індустріального виробництва, у нас здавалося б є повні підстави вважати його чисто технічною діяльністю, суцільно залежною від потреб технологічного процесу. Проте діяльність дизайнера (художника-конструктора) поєднує в собі вирішення як суто практичних, так і художньо-образних завдань. Його цікавить не просто зовнішній вигляд предмета, а головним чином, ті структурні зв'язки, які надають предметному середовищу необхідної функціональної та композиційної єдності, що своєю чергою, сприяє культурному збагаченню всієї сукупності елементів соціотехносфери сучасного суспільства.

Середовище, яке оточує людину, предмети, якими вона користується, до певної міри формують характер конкретної особистості, опосередковано впливають на формування соціальних відносин у суспільстві. Людина формує своє ставлення до оточення, спираючись на вироблені в процесі життя цінності, в тому числі художні та естетичні. Власне, оця необхідність художньо-естетичного осмислення практичних завдань, що вирішує дизайн-проєкт, і відокремлює його від